

V Praze 16. 2. 2017
Čj. OVA: 120 + 121/17

Stanovisko

k návrhu zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení

I. Úvod

Základním cílem návrhu zákona je vytvořit novou právní úpravu, spočívající ve vytvoření zastřešujícího zákona pro oblast sociálního bydlení, který by přinesl definici forem sociálního bydlení a oprávněných osob pro podporu v oblasti sociálního bydlení. Návrh zákona upravuje i sociální dávky na bydlení v podobě příspěvku na bydlení. Návrh zákona navrhuje, že bude vytvořen systém sociálního bydlení, do kterého se obce budou moci přihlásit (ale nebudou muset), budou zajišťovat sociální byty dle daných pravidel a stát jim bude poskytovat podporu na vytvoření takových bytů a na jejich provoz. Se sociálními byty bude spojena sociální práce, jejíž podstatou bude pomoc cílové skupině při vstupu na trh práce. Návrh předpokládá, že náklady na vznik a provoz systému v řádu jednotek miliard Kč budou vyváženy úsporami, které vzniknou úspěšnou integrací sociálně vyloučených na trh práce, tudíž jim stát nebude muset poskytovat dávky a naopak bude mít z jejich platu daňové příjmy.

II. Připomínky a návrhy změn:

Návrh zákona prošel od zahájení připomínkového řízení významnými změnami v základních parametrech, od podoby, kdy povinnost zajistit sociální bydlení byla stanovena obcím, přes fázi, kdy by účast obcí byla dobrovolná a povinnost by převzal úřad spadající do gesce MPSV, do podoby, kdy tento úřad je nahrazen Státním fondem rozvoje bydlení. Zpráva RIA tyto zásadní změny ve směřování předkladatele žádným způsobem nevysvětluje, neuvádí je ani jako varianty řešení, nepracuje s nimi a reagovala na ně jen změnami v textu podle toho, jak se měnily návrhy zákona.

RIA k uvedenému návrhu zákona formálně splňuje požadovanou strukturu zprávy; v některých dílčích tématech uvádí podrobné výpočty, a to i s uvedením některých nejistot, které se k takovým výpočtům váží a vysvětlením možné variability. RIA jako celek i mnohé její dílčí části obsahově neodpovídají obecným požadavkům a zpráva má rovněž značné nedostatky formální. Nejdůležitější z nich jsou uvedeny dále.

Jedním z klíčových nedostatků zprávy RIA je předpoklad, že náklady na zajištění sociálního bydlení a sociální práci s ním spojenou budou vyváženy vstupem části podpořených osob na trh práce a tím snížením objemu vyplácených dávek a zvýšením daňových příjmů. Zpráva však nejenže neuvádí podmínky, za nichž takový předpoklad může platit, ale ani se nesnaží uvést

příklady (a míru úspěšnosti), kdy kombinace sociální bydlení+sociální práce samy o sobě vedly tomu, že si lidé našli a udrželi práci po určitou dobu (delší než několik měsíců), udrželi si získané bydlení a zapojili se zpět do společnosti. Pokud takové příklady či alespoň věrohodné, dostatečně komplexní modely, pracující s konkrétními podmínkami neexistují, jsou všechny předpoklady o vyvážení nákladů přínosy, na nichž je zpráva RIA založena, nevěrohodné a nelze je přijmout, nebo pokud takové příklady či modely existují, musí je zpráva RIA uvést a musí poskytnout informace o míře úspěšnosti a podmínkách úspěšnosti integrace.

Popis problému je obecný, zkratkovitý, nesouvislý, obtížně srozumitelný a neposkytuje ani dostatečné informace dílčí, ani celkový obraz o tom, jaký problém se zákon snaží vyřešit, jaké jsou jeho příčiny a rozsah, a tudíž není možné v dalších částech RIA posuzovat, v jaké míře, jaké dílčí části problému a jeho příčiny chce návrh zákona odstraňovat či zlepšovat a RIA tak nejen nečiní, ale činit ani nemůže. Z RIA se zdá vyplývat, že problémem je nedostatek nabídky bytů v dostatečné/přístupné cenové hladině pro určité skupiny obyvatel, ale lze se i domnívat, že problémem je nedostatek finančních prostředků určitých skupin obyvatel a ti si obtížně či vůbec nemohou zajistit bydlení na trhu s byty. Za problém se také považuje tzv. „obchod s chudobou“, bezdomovectví, „negativní jevy v sociálně vyloučených lokalitách“, „neefektivním nemotivační a drahý“ systém sociálních dávek na bydlení a mnohé další obecně uvedené dílčí problémy, jejich analýza podložená empirickými daty však v RIA není obsažena.

Jelikož sociální bydlení je cíleno na určité, specifické skupiny obyvatel – jejichž prostý výčet zpráva RIA uvádí, např. str. 15, str. 33-36 – musí zpráva RIA v popisu problému uvést problémy v členění na tyto specifické skupiny, příčiny či souvislosti problémů těchto specifických skupin a rovněž rozsah a příčiny, proč jsou pro jednotlivé specifické skupiny současné nástroje málo funkční, nefunkční či nedostačující. V kapitole, která popisuje problém, se uvádí odhad rozsahu těchto cílových skupin, patrně správně a s přijatelnou přesností, ale vůbec se neuvádí informace, argumenty či podklady, které by popisovaly a vysvětlovaly příčiny a rozdílné specifické potřeby jednotlivých skupin ve vztahu ke stávajícímu systému. Kapitola proto neumožňuje učinit si byť i jen rámcový obraz výchozí situace a posuzovat, zdali navržená opatření cílí na skutečné problémy, na jejich příčiny a zdali tak činí v dostatečné míře.

V kapitole jsou dále uváděny mezi cílovými skupinami lidé bez domova (bydlící v azylových domech, v ubytovnách, apod.), jejichž potřeby, charakteristiky a příčiny toho, proč nemají bydlení a mají obtíže je získat či udržet si je jsou zásadně odlišné od potřeb, charakteristik a příčin ostatních cílových skupin (senioři, rodiny s malými dětmi, lidé náhle ztrativší zaměstnání, lidé dlouhodobě nemocní, apod. Tyto odlišnosti RIA neuvádí a nepracuje s nimi, přestože povaha problému bydlení jednotlivých dílčích skupin i potenciál a ochota tyto problémy řešit se mezi těmito skupinami značně liší.

Zpráva RIA v části problémy uvádí často jen výčet stávajícího stavu, aniž by uváděla a vysvětlovala (tím méně pak v kontextu problémů jednotlivých specifických skupin), v čem je současný stav nevyhovující, nedostatečný, problémový. Viz např. kapitola 1.2.2.8. poskytující výčet druhů/forem sociální práce nebo kapitola 1.2.2.4. uvádějící nabídku sociálního bydlení, apod.

V RIA se správně uvádí, že problém sociálního bydlení je vztahem nabídky (bytů) a poptávky (po sociálních bytech), avšak tento vztah není analyzován a popisován je jen v omezené míře. Např. zpráva RIA téměř opomíjí příčiny nedostatečné nabídky dostupných bytů pro lidi v azylových domech ani se nezabývá se specifickým charakterem poptávky různých skupin ohrožených ztrátou bydlení. Proto v dalších částech zpráva ani nemůže pracovat se změnami poptávky jednotlivých cílových skupin v důsledku přijetí nové úpravy a i ty dílčí závěry či kvantitativní odhady jsou tak poněkud nevěrohodné. RIA se také nezabývá rozdílem mezi nabídkou a poptávkou pro specifické skupiny obyvatel, jichž by se sociální bydlení mělo dotýkat, a to ani v kvalitativní rovině, tím méně se jej snaží vyčíslit.

Zpráva v obecné, zjednodušené formě uvádí, že problémy se zajištěním sociálního bydlení se týkají fyzické dostupnosti (byty nejsou či jsou, ale nejsou nabízeny nebo jsou v nevhodných lokalitách), finanční dostupnosti (byty jsou, ale pro danou skupinu moc drahé), a diskriminace (majitelé nechtějí některé skupině byt pronajmout). Ze zprávy nelze zjistit, jaká je skladba těchto dílčích problémů, a nelze ani nepřímě odhadnout v jaké míře a jakých skupin se tyto dílčí problémy týkají.

Dotčené subjekty jsou uvedeny nedostatečně a nejsou popsány tak, aby s jejich charakteristikami mohla RIA dále pracovat. Namísto toho, aby bylo charakterizováno jednotlivé cílové skupiny a povaha jejich poptávky po sociálním bydlení, resp. jejich specifické problémy, je na různých místech zprávy uváděn výčet cílových skupin bez kvalitativních charakteristik a kvantifikace je provedena jako odhad osob podle skupin, které cílovým skupinám uvedeným jinde neodpovídají, navíc s upozorněním, že jednotlivé skupiny, pro něž je kvantifikace prováděna, se mohou překrývat. Odhady počtu potenciálních žadatelů o sociální bydlení jsou patrně značně hrubé a zpráva RIA namísto vysvětlení často uvádí jen „kvalifikovaný odhad“, např. obcí, avšak nadále s ním počítá.

Na dotčenou skupinu majitelů bytů a nebytových prostor předkladatel nahlíží pouze z úhlu potenciálních dodavatelů sociálního bydlení a nastavení příspěvku na bydlení. U této skupiny by bylo více než vhodné doplnit i posouzení z pohledu vlastníků nemovitostí či nájemců bytů, kteří mohou být dotčeni např. výstavbou sociálního bydlení, poskytnutého bytového fondu bytovými družstvy pro tento účel apod., které mohou změnit atmosféru v jejich lokalitě bydlení, cenovou úroveň nemovitostí apod. Jedná se o aspekt, jehož závažnost by pravděpodobně prokázala podrobná analýza skutečného stavu, která však ve zprávě RIA chybí.

Cílový stav má popsat především to, v jaké míře, jakým způsobem a jaké části problému (popsaného dříve) by měly být navrženou regulací vyřešeny. V předložené zprávě namísto toho cílový stav popisuje regulaci samotnou a nikoliv to, jak se zlepší situace jaké cílové skupiny a v jaké míře.

Varianty řešení představují další zásadní nedostatek zpracované RIA. Předkladatel navrhuje variantu 0 (současný stav) a variantu 1 (nový návrh předkladatele). Přestože i v průběhu zpracování a dosavadního projednávání se návrh regulace několikrát změnil, varianty řešení s těmito změnami nepracují, nehodnotí je, nerozebírají je, dokonce o nich ve zprávě RIA nejsou poskytnuty žádné informace. Proto vůbec nelze posoudit, zdali změny, k nimž v návrhu regulace v průběhu projednávání došlo, jsou změnami k lepšími či k horšímu.

Mnohem závažnější je však skutečnost, že **RIA neuvažuje jakékoliv jiné varianty vůbec**. V takto závažném případě je třeba zvažovat více různých variant či podvariant řešení daného problému (který ovšem není dostatečně vymezen, což návrh variant značně ztěžuje), např. tržně konformnější varianty zajišťování bydlení potřebným skupinám obyvatel, další úpravy dávek na bydlení (když sama RIA uvádí, že jejich poslední změna měla kladný vliv), apod. Přinejmenším je nezbytné porovnat (a uvádět argumenty a kvantitativní odhady) pro různé navrhované parametry podpory či podmínek nároků na získání sociálního bydlení, např. podle výše násobků životními minimy, atd. Zpráva RIA neuvádí ani ty varianty, které vyplývají a nabízejí se ze samotné regulace – např. srovnání situací, kdy bude sociální byty zajišťovat SFRB a kdy je bude zajišťovat obec, kdy rozdílná administrace může vést k rozdílným nákladům na zajištění a správu sociálního bydlení (SFRB jako správce sociálních bytů?).

Zpráva RIA neobsahuje zdůvodnění, proč byla zvolena **rozdílná lhůta pro zajištění sociálního bydlení u obcí (24 měsíců) a u Státního fondu rozvoje bydlení (36 měsíců)**, nelze ani ověřit, zda jsou lhůty dostatečné.

Identifikace nákladů a přínosů je nedostatečná, matoucí, málo věrohodná a v případě přínosů zcela nepodložená. Mnohé náklady nejsou zmíněny a uvažovány, přestože mohou být potenciálně či lokálně značné. Např. pokřivení trhu z důvodu regulace nájemného v sociálních bytech, změna cen bytů v lokalitách, kde se budou stavět sociální byty, ať už z důvodů skutečného zhoršení

podmínek pro bydlení pro ostatní nájemníky nebo jen z důvodů (třeba neopodstatněných) obav. Dalšími náklady, které nejsou uvažovány, jsou náklady obcí na vznik plánů sociálního bydlení, které, třebaže z hlediska nákladů celého systému marginální, budou zvláště pro menší obce představovat další náklad. Podobně nelze vyloučit náklady např. s potřebou zřídit nulté ročníky základních škol v místech, kde to dosud nebylo nutné.

Výpočet nákladů a přínosů je proveden v některých dílčích částech pečlivě, avšak způsobem, který je přehnaně zjednodušující. Mnohé aspekty kvantifikace nákladů a přínosů jsou zcela pominuty, jiné jsou založeny na (nevyslovených) předpokladech, které jsou patrně nerealistické, nelze je ověřit a například některé přínosy lze považovat pouze za fiktivní či přinejmenším nevěrohodné.

Odhady velikosti cílových skupin, z nichž se poté odhaduje poptávka po sociálním bydlení a z ní náklady na vytvoření systému, nepočítají s účelovým jednáním, které bude mít patrně dopady do výše poptávky po sociálním bydlení. Lze předpokládat, že Ti, kdož získají sociální bydlení, se je budou snažit udržet a budou tedy mít sklon prezentovat svoji situaci tak, aby vyhovovali podmínkám pro přidělení sociálního bytu (např. účelový rozvod nebo záměrné podhodnocení oficiálních příjmů, které je u části cílové skupiny časté již v současnosti, apod.). Současně je nerealistické předpokládat, že poskytnutí sociálního bytu na určitou dobu bude dostačující, resp. nikde nejsou uvedeny argumenty, podklady či jakékoliv informace, na jejichž základě by bylo možné posuzovat, jaká je přiměřená doba k tomu, aby se osoby užívající sociální bydlení posunuly do bydlení tržního. Nelze vyloučit předpoklad, že osoby, užívající sociální bydlení se je budou snažit udržet co nejdéle, když pro nic jiného, pak kvůli finanční výhodnosti, a tudíž se budou sociální byty postupně zaplňovat a potřeba sociálních bytů neustále poroste.

Náklady na vznik systému, resp. jejich nárůst v čase, a provoz systému jsou v hrubých rysech odhadnuty věrohodně a konzistentně, vycházejí však z příliš zjednodušených předpokladů, a to jak z hlediska odhadované velikosti cílové skupiny, resp. účelového chování cílových skupin (viz předchozí odstavec), tak, a to především, z hlediska charakteristik cílových skupin (průběžná obměna v případě osob, jejichž bydlení je ohroženo je počítána jako průměr, i když pro každou cílovou skupinu bude patrně jiná) a zejména v případě nárůstu poptávky ve skupině lidí bez domova či bydlících v zařízeních jako jsou azylové domy, ubytovny, apod. Vysvětlení postupu nárůstu poptávky této cílové skupiny je nedostatečné a není podloženo argumenty o charakteru potřeb a způsobu chování této cílové skupiny.

Náklady na sociální práci a administrativní náklady jsou odhadnuty věrohodně a konzistentně vůči odhadům vztahujícím se k cílovým skupinám, lze však mít určité pochybnosti o tom, zdali rozsah sociální práce a náklady na ni budou dostačující vzhledem k požadovaným výsledkům, k nimž by měla sociální práce vést. Počet osob na jednoho sociálního pracovníka ve výši 30-40 je pravděpodobně poněkud podceněn, z některých odhadů cílových skupin lze spíše počítat s počtem 60 a snad i více osob na sociálního pracovníka. Z toho vyplývá, při použití odhadů uvedených v RIA, že jeden sociální pracovník bude mít – při započtení stávající administrativní náročnosti sociální práce – čas cca 3 hodiny měsíčně na jednoho klienta, v případě, že bude počet klientů na sociálního pracovníka dosahovat počtu 50 a více bude čas na sociální práci s jedním klientem přiměřeně menší. Rozsah požadované sociální práce v tomto případě neodpovídá času, který by na ni měl být věnován, nebo bude muset být sociálních pracovníků více a náklady na sociální práci budou větší.

Dalším závažným otazníkem je vůbec **dostupnost 2500 nových sociálních pracovníků**, kteří budou tak zkušenější a motivovanější, že budou dostatečně úspěšní v uvádění klientů nejdříve do zaměstnání a poté i do systému tržního bydlení. Přestože by počty sociálních pracovníků měly narůstat několik let, bude se jednat o dosti náročnou sociální práci za částky, které lze odhadnout na cca 19 tis. Kč hrubého. Přestože se jedná o mzdu v sociální sféře dosud patrně spíše mírně nad průměrem oboru, je otázkou, zdali při stávající vysoké poptávce po pracovní síle bude dostatek sociálních pracovníků přiměřené kvality, zkušeností a nasazení. Tuto otázku RIA neřeší a dostupnost a kvalitu sociální práce předpokládá jako samozřejmou.

Přínosy, které by měly z nově vzniklého systému sociálního bydlení a změny systému dávek na bydlení vznikat jsou deklarovány tak, že v delším časovém horizontu převyšují náklady na vznik a provoz systému. Výpočet přínosů však nelze považovat za více než abstraktní matematické cvičení. Přínosy jsou uvažovány jako nepřímé a zakládají se na (nedoloženém a nevysvětleném) předpokladu, že osoby v sociálních bytech, jimž bude poskytována sociální práce, se budou vracet na trh práce, nebude nutné jim platit sociální dávky a naopak jejich příjmy bude možné danit. Úspory vyplývající z návratu osob sociálně vyloučených na trh práce jsou vyčísleny v rozmezí celého řádu, resp. ve výši cca 0,9 – 9,25mld. Kč, avšak zpráva RIA neuvádí předpoklady či východiska, na jejichž základě bude návrat cílových skupin na trh práce dostatečně úspěšný, aby uvedené přínosy opravdu nastaly. V odhadech přínosů se (mlčky) předpokládá, že hlavní příčinou, proč určité cílové skupiny jsou bez domova, spočívá v nedostatku sociálních bytů a v nedostatečné sociální práci s těmito skupinami. Což je přinejmenším zjednodušující. Dále se vůbec neuvažují podmínky a předpoklady úspěšnosti sociální práce s těmito skupinami, z nichž by měly plynout největší přínosy, a tudíž tvrzení o úsporách ze snížení či ukončení dávek není podloženo. Zpráva RIA také neuvažuje s tím, že i v systému sociálního bydlení se obce mohou rozhodovat upřednostnit nejméně problémové klienty, jimiž jsou např. senioři, zaměstnané osamělé matky s dětmi, mladé rodiny apod., tedy takové skupiny, u nichž efekt omezení dávek bude podstatně menší. Lze shrnout, že výpočet přínosů je sice patrně matematicky správný, ale z věcného hlediska nekorektní a nevěrohodný.

Z výše uvedeného důvodu je **srovnání variant a porovnání nákladů a přínosů** nevěrohodné, nedostačující a metodicky nesprávné. Přestože jsou uvedeny výpočty některých nákladů a přínosů, ve srovnání variant a v návrhu výsledné varianty nejsou náklady a přínosy přímo srovnávány a srovnání je provedeno kvalitativním způsobem, bez dostatečného vysvětlení jednotlivých kvalitativních hodnocení, arbitrárně.

Korupční rizika jsou ve zprávě uváděna jako zanedbatelná, resp. zpráva uvádí, že korupčním rizikům se zabrání formálně-administrativními postupy při přidělování sociálních bytů a vůbec v průběhu celého procesu správy systému sociálního bydlení a vágně uváděnou „transparentností pravidel“. Tyto předpoklady jsou však nepodloženy, abstraktní a spekulativní. Nelze vyloučit, že za určitých okolností mohou být korupční rizika vyšší než v současném systému, např. při výběru lokalit či bytů pro sociální bydlení, apod.

Přezkum účinnosti regulace. Přezkum účinnosti regulace je navržen jako (i) sledování, kolik prostředků které obce čerpají na sociální bydlení a jak s nimi nakládají, (ii) sledování počtu sociálních bytů (a bytů s podporou sociální práce) kvůli zjištění, zdali jsou naplňovány nároky oprávněných osob, a také (iii) sledování, zdali a jaká sociální práce je lidem v sociálních bytech poskytována a (iv) jak jsou využívány azylové domy. „Přezkum“ je navržen jako monitorování, za účinnost regulace jsou zřejmě považovány vyčerpané prostředky, uživatelé sociálních bytů a azylových domů a množství poskytnuté sociální práce. Pro takto komplexní zákon s předpokládaným dalekosáhlým dosahem na změnu postavení lidí v bytové nouzi je tento přístup příliš zjednodušující.

Navrženou regulaci je možné považovat za účinnou v několika ohledech, které zatím nejsou v návrhu přezkumu účinnosti zohledněny. Za nejdůležitější považujeme okruhy, které jsou uvedeny dále. Jejich výčet či popis není rozhodně vyčerpávající, ale tyto nemohou být přezkumem regulace opominuty.

1. Účinnost regulace znamená, že povede k tomu, že do sociálního bydlení budou umísťovány nejpotřebnější osoby, účinnost regulace tedy musí být sledována s ohledem na různorodé skupiny a v těchto skupinách s ohledem na závažnost problémů. Přezkum regulace proto musí zohlednit, zdali z cílové skupina např. osamělých matek s malými dětmi jsou sociální byty přidělovány těm matkám, které mají (podle určených měřítek, která je ovšem třeba určit) největší potřebu bydlení, jsou nejvíce ohroženy. Jelikož se může zároveň jednat o rodiny velmi sociálně problémové, nelze vyloučit, že obce (či poskytovatelé sociálního bydlení) budou dávat přednost těm uchazečům /uchazečkám, které splní kritéria pro přidělení sociálního bytu, avšak zároveň nebudou patřit do nejproblémovější skupiny osob.

2. Účinnost regulace znamená, že bude dosahovat cílů, kvůli kterým byla navržena. Přinejmenším, a to bez ohledu na formulace a výčet cílů jak jsou uvedeny v RIA, musí přezkum regulace zjišťovat, zdali se snižuje množství osob v nevyhovujících bytových podmínkách (které zpráva RIA příkladmo uvádí), zdali se snižuje počet osob bydlících na ubytovnách (obchod s chudobou), aniž by se zároveň zvětšoval počet osob bez bydlení v důsledku toho, že lidé z ubytoven přejdou na ulici, zdali se snižuje počet osob v různých cílových skupinách, kteří jsou ohroženi ztrátou bydlení, atd.

3. Přezkum regulace musí sledovat a vyhodnocovat, v jaké míře a z jakých důvodů odcházejí lidé ze sociálního bydlení, kolik z nich odchází (a do jakých) bytů poskytovaných na volném trhu a zůstává v nich po určitou dobu, tak dlouhou, aby bylo možné říci, že podpora sociálního bydlení a sociální práce jim pomohla překonat bytové obtíže a integrovat se zpět.

4. Přezkum regulace musí sledovat a vyhodnocovat, kolik z lidí, kterým bylo poskytnuto sociální bydlení a případně také podpora ve formě sociální práce, získalo zaměstnání, přestaly jim být vypláceny sociální dávky (v jaké míře se dávky snížily či zdali žijí plně ze své práce a nikoliv z dávek), a tedy musí umožnit posoudit, zdali nově navržený způsob zajišťování bydlení sociálně potřebným lidem přináší přínosy, s nimiž RIA operuje, v jaké míře tyto přínosy nastávají a zdali opravdu platí zatím nepodložené tvrzení, že náklady, které budou do systému vloženy z veřejných prostředků jsou vyváženy úsporami ve vyplacení sociálních dávek a ve zvýšených daňových příjmech.

Aby bylo možné přezkum regulace provést přinejmenším v míře, která je popsána v předchozích bodech, musí být již nyní, na základě zprávy RIA, navrženy ukazatele (měřitelné, kvantitativní i kvalitativní, např. charakter cílových skupin), z nichž bude zřejmé, jaký je zamýšlený stav v horizontu např. T+2 (tedy v čase brzy po účinnosti zákona, kdy bude možné sledovat první/počínající výsledky), v čase T+5, atd.. Tyto zamýšlené cílové ukazatele budou v příslušném čase srovnány s reálně dosaženými hodnotami a to povede ke zjištění, v jakých dílčích částech navržená regulace funguje lépe či hůře, než jaká byla očekávání a tyto informace mohou být použity ke změnám parametrů regulace či k úpravě/doplnění regulace samotné.

Zpráva RIA v současné podobě jen obtížně umožňuje či neumožňuje nastavit ukazatele tak, jak je popsáno výše, a proto zatím nemůže sloužit jako východisko pro přezkum regulace, což je ovšem jeden z účelů ex-ante prováděné RIA.

Konzultace. Navrhovaný zákon byl široce konzultován, opakovaně konzultován a v průběhu jeho přípravy došlo k mnohým změnám v důsledku prováděných konzultací. **Konzultační proces samotný je třeba ocenit, patří svým rozsahem k silným stránkám přípravy navrhovaného zákona.** V RIA bohužel není uvedeno, jaké konkrétní nejdůležitější či zásadní výhrady k navrhovanému řešení mají dotčené subjekty. V RIA by mělo být shrnuto a v logice nákladů a přínosů odůvodněno, proč tyto zásadní výhrady nelze přijmout, případně, jak by se tyto výhrady promítly do nákladů a přínosů, pokud by přijaty byly. Pokud jsou tyto nevyslyšené výhrady uvedeny v jiné části textu nebo jiném dokumentu, měl by zde být alespoň konkrétní odkaz a stručný výčet námitek s vysvětlením v kontextu nákladů a přínosů, což je hledisko, které běžné vypořádání připomínek obsahuje jen zřídka.

III. Závěr

Jelikož zpráva RIA neodpovídá obecným požadavkům, neuvádí informace, které by umožnily posoudit dopady navrhované regulace, uvádí nepodložené přínosy, opomíjí některé náklady a deklarovaná výhodnost navrženého systému je zavádějící, komise RIA zprávu odmítá a požaduje její přepracování.

Vzhledem k rozsahu, složitosti a komplexitě problematiky i vzhledem k povaze nedostatků zprávy RIA nelze v závěru uvést klíčové problémy či hlavní otázky, na které musí zpráva RIA odpovědět.

Vypracovali:

RNDr. Jan Vozáb, PhD, Ing. Martina Vránová

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc. v.r.
předsedkyně komise